

**Проект створення
ботанічної пам'ятки природи
місцевого значення
«Казкові ярки»**

Департамент екології та природних ресурсів
Чернігівської обласної державної адміністрації

Чернігів – 2025

З М І С Т

1	Вступ	3
2	Лист-клопотання Київського еколого-культурного центру	4
3	Обґрунтування створення ботанічної пам'ятки природи	5-8
4	Погодження Талалаївської селищної ради (рішення сорок третьої сесії восьмого скликання від 06.02.2025 № 51-43/VIII «Про погодження створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення»)	9
5	Лист ГУ Держгеокадастру у Чернігівській області від 03.04.2025 №13-25-0.222-1857/2-25	10
6	Схвалення клопотання Департаментом екології та природних ресурсів	11
7	Картографічний матеріал	12-14
8	Фотоматеріали	15-17

ВСТУП

Проект створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки» підготовлено на виконання:

- Законів України «Про природно-заповідний фонд України», «Про затвердження основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695;

- Указу Президента України від 01 грудня 2008 року № 1129 «Про розширення мережі та територій національних природних парків та інших природно-заповідних об'єктів»;

- міжнародних зобов'язань, взятих Україною в рамках участі у Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 року, Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі.

До Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації надійшло клопотання від Київського еколого-культурного центру щодо створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки».

Територія, пропонується для заповідання, має площу 55,3 га та знаходиться за межами с. Новоселівка Харківського старостинського округу Талалаївської селищної ради Прилуцького району Чернігівської області.

Територія являє собою степову балку, особливу цінність якій надають виявлені тут унікальні популяції рідкісних рослин – сон чорніючий (*Pulsatilla pratensis*), астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*), підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*), ковила пірчаста (*Stipa pennata*), шафран сітчатий (*Crocus reticulatus*), що занесені до Червоної книги України.

Відповідно до вимог чинного законодавства, створення ботанічної пам'ятки природи погоджено з землевласником – Талалаївською селищною радою Прилуцького району Чернігівської області.

Київський еколого-культурний центр
Kiev ecological & cultural center

02218, Україна, Київ, вул. Райдужна, 31-48

Тел. (067)-715-27-90, (063)-507-29-84, E-mail:kekz-office@ukr.net Наш рахунок
АТ Ощадбанк м. Київ, МФО 322669, код ЗКПО 24363925 ,
UA393226690000026006300839053

№ 20 від 1.03.25 р.

Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА

Клопотання

Просимо створити ботанічну пам'ятку природи місцевого значення « Казкові ярки » площею 55,3 га для охорони рослин, які занесені до Червоної книги України- сон чорніючий (*Pulsatilla pratensis*) , астрагал шорстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*) , підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*), ковила пірчаста (*Stipa pennata*), шафран сітчастий (*Crocus reticulatus*)— в балці біля с. Новоселівка, Талалаївської ОТГ, Прилуцького району Чернігівської області. Територія не розпайована, не знаходиться в приватній власності та належить Талалаївській ОТГ.

Обґрунтування , погодження землекористувача , схема додаються.

З повагою, Заслужений природоохоронець України , директор КЕКЦ Вл.Борейко

В.Борейко

Обґрунтування

створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «
Казкові ярки»

Обґрунтування розроблено на основі шкільного дослідження «Зникло село.Збережемо унікальний ландшафт» (Харківська ЗОШ І – ІІІ ступенів Прилуцького району Чернігівської області, автори Головка Валентина Михайлівна – вчитель географії та біології, Стельмах Антоніна Петрівна – педагог-організатор, Хацько Володимир Григорович-фотограф). Останнім часом у низці ОТГ Чернігівської області, у тому числі у Талалаївській ОТГ, спостерігаються негативні явища, що виявляються в тому, що місцеве населення залишає свої рідні села. Наприклад, у Талалаївській ОТГ зовсім зникло село Степове, яке втратило людей. Як один із заходів боротьби з цим негативним явищем може бути рекомендований розвиток "зеленого" туризму. Як об'єкти для "зеленого" туризму можуть бути виявлені локації рідкісних красивих червонокнижних рослин - підсніжник, ковила, сон-трава, шафран, які, як свідчить практика, дуже цікавлять міських екскурсантів. Ці локації повинні отримати заповідний статус, щоб захистити їх від знищення внаслідок оранки та іншого можливого господарського використання.

Як одну з таких можливих локацій "зеленого" туризму ми пропонуємо ботанічну пам'ятку природи місцевого значення « Казкові ярки ».

Ботанічну пам'ятку природи місцевого значення « Казкові ярки » площею 55,3 га треба створити для розвитку « зеленого » туризму та охорони рослин, які занесені до Червоної книги України- сон чорніючий (*Pulsatilla pratensis*) , астрагал шорстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*) , підсніжник звичайний ((*Galanthus nivalis*), ковила пірчаста (*Stipa pennata*), шафран сітчастий (*Crocus reticulatus*)— в балці біля с. Новоселівка, Талалаївської ОТГ, Прилуцького району Чернігівської області. Територія не розпайована, не знаходиться в приватній власності та належить

Талалаївської ОТГ. Охоронна зона для ботанічної пам'ятки природи місцевого значення « Казкові ярки » не доцільна.

Об'єкт є степовою балкою.

Цілинний степ є невід'ємною частиною української ідентичності, і необхідно зробити все можливе, щоб зберегти це багатство для майбутніх поколінь. Тим більше, під час війни, коли Росія знищує природні пам'ятки на окупованій території.

Крім того ділянка має цінність як залишок українського великого степу та повинна охоронятися згідно Оселищної директиви ЄС (Директива 92/43/ЄЕС) «Про збереження природних оселищ та природної фауни і флори» як степова ділянка (коди 6190, 6210, 6240 ,6250, 62С0), а також згідно Резолюції 4 Бернської конвенції (багаторічні трав'яні угруповання на вапняках та степах) , код Е1.2

Координати= 50.6755,33.1117

Характеристика сна чорніючого

Сон лучний (сон чорніючий, сон богемський) *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l. (incl. *P. bohémica* (Skalický) Tzvelev = *P. pratensis* (L.) Mill. subsp. *bohémica* Skalický; *P. dacica* (Rummelsp.) Tzvelev; *P. donetzica* Kotov; *P. nigricans* auct. non Stöerck, nom. illeg.; *P. ucranica* (Ugr.) Wissjul.)

Таксономічна належність: Родина Жовтецеві — *Ranunculaceae*.

Природоохоронний статус виду: Неоцінений.

Наукове значення: Центральноєвропейський поліморфний вид на пд. межі ареалу. У межах цього видового комплексу виділяють численні сегрегатні види та внутрішньовидові таксони.

Ареал виду та його поширення в Україні: Балкани, Середня та Сх. Європа (зх.). В Україні — більша частина територій в лісовій, а також в лісостеповій та степовій (спорадично) зонах, крім крайніх зх. р-нів і Криму. Адм. регіони: Вл, Рв, Жт, Кв, Чн, См, Лв, Ів, Тр, Чц, Хм, Вн, Чк, Кд, Дн, Пл, Хр, Дц, Лг, Од, Мк, Хс.

Чисельність та структура популяцій: Популяції чисельні, але їх кількість в останній час зменшується.

Причини зміни чисельності: Терасування схилів при лісорозведенні, розорювання лучних степів, випасання, зривання квітів на букети, випалювання трави, витоптування.

Умови місцезростання: Кислі та лужні піщані, силікатні ґрунти, крейдові та вапнякові відслонення, нерідко з виходами гранітів у соснових лісах, на узліссях, лучно-степових трав'яних схилах. Угруповання кл. *Festucetea vaginatae*, *Festuco-Brometea*, *Vaccinio Piceetea* (*Pulsatillo-Pinetea*). Мезоксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика: Гемікриптофіт. Багаторічна трав'яна рослина 10–40 см заввишки з товстим, кореневищем і прямостоячим, одноквітковим, густо-м'яковолосистим, напіврозетковим стеблом. Листки тричі пірчасторозсічені, опушені, прикореневі довгочерешкові, з'являються до цвітіння або під час цвітіння; верхні листки (3) зростаються основами в дзвоникоподібну обгортку (покривало) з лінійними, м'яко-волосистими частками. Квітка поникла, вузька дзвоникоподібна, 2–4 см в діаметрі, з 6 яйцеподібних або широко-яйцеподібних, темно-фіолетових, зовні пухнастих листочків оцвітини. Цвіте у квітні–травні; плодоносить у червні. Плодики волосисті. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони: Охороняють у НПП «Подільські Товтри», «Святі гори», в ПЗ: Канівському, Українському степовому, Луганському, Чорноморському БЗ, РЛП: «Міжрічинському» та «Гранітно-Степове Побужжя», та інших об'єктах ПЗФ. Заборонено зривання рослин, випалювання сухої трави, порушення умов місцезростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах: Культивують в ботанічних садах: Донецькому НАН України, Криворізькому НАН України, Дніпропетровського та Одеського ун-тів, дендропарку БЗ «Асканія Нова».

Господарське та комерційне значення: Декоративне, лікарське, отруйне.

Вказаний регіон Лісостепу історично був вкритий лісами, але під впливом багатолітньої тисячолітньої господарської діяльності наразі являє собою комбінацію невеликих лісових масивів агроландшафтів та степових комплексів яружно-балочного рельєфу, до яких належить і територія об'єкту. Він характеризується великим флористичним різноманіттям. Флора даного об'єкту налічує більше 70 видів вищих рослин.

Популяції сна чорніючого та інших рідкісних рослин там знаходяться у задовільному стані, вони регулярно квітуть і плодоносять, спостерігається генеративне розмноження, а відповідно, і самовідновлення. Частина ділянки вкрита сухими типчаковими комплексами за участю пирію середнього, а також типчаково-різнотравними степами.

Тут виявлено рідкісних комах: махаон, стрічкарка блакитна.

На нашу думку ділянка має величезне екологічне, естетичне, патріотичне, наукове значення та потребує охорону.

Враховуючи велику ботанічну цінність об'єкту, пропонуємо оголосити його ботанічною пам'яткою природи місцевого значення «Казкові ярки»

з наступними заборонами:

1. Заборона забудови,
2. Заборона видобутка корисних копалин,
3. Заборона лісонасадження.

З метою підтримання популяцій цих рідкісних рослин на території пам'ятки природи можна проводити випас або сінокіс.

Створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки» здійснюється на виконання вимог Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» та Постанови Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», яка продовжує дію Постанови КМУ від 6 серпня 2014 року № 385.

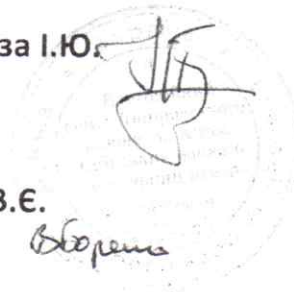
Згідно цих документів необхідно розширити площу природно-заповідного фонду України до 15 % площі країни.

Координатор роботи по створенню об'єктів ПЗФ Київського еколого-культурного центру, д.б.н.

Директор Київського еколого-культурного центру, Заслужений природоохоронець України

Парнікоза І.Ю.

Борейко В.Є.

У К Р А І Н А
ТАЛАЛАЇВСЬКА СЕЛИЩНА РАДА
ПРИЛУЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Р І Ш Е Н Н Я
(сорок третя позачергова сесія восьмого скликання)

06.02.2025 р.
селище Талалаївка

№ 51-43/VIII

**Про погодження створення ботанічної,
пам'ятки природи місцевого значення**

Відповідно до пункту 37 частини 1 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статей 27, 51-53 Закону України «Про природно-заповідний фонд», Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельного кодексу України, Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», розглянувши звернення заслуженого природоохоронця України, директора Київського еколого-культурного центру В.Борейка від 07.01.2024 № 20 про погодження створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки» орієнтовною площею 55,3 га, що розташована біля с. Новоселівка на території Харківського старостинського округу Талалаївської селищної ради Прилуцького району Чернігівської області для розвитку «зеленого туризму», з метою збереження та охорони рослин, що занесені до Червоної книги України (сон чорніючий, астрагал шорстистоквітковий, підсніжник звичайний, ковила пірчаста, шафран сітчастий), враховуючи висновок постійної комісії з питань земельних відносин, архітектури та містобудування Талалаївської селищної ради, селищна рада **ВИРІШИЛА:**

1. Надати згоду на створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки» площею 55,3 га для охорони видів рослин, які занесені до Червоної книги України (сон чорніючий, астрагал шорстистоквітковий, підсніжник звичайний, ковила пірчаста, шафран сітчастий) за межами с. Новоселівка Харківського старостинського округу Талалаївської селищної ради Прилуцького району Чернігівської області, відповідно до графічних матеріалів, що додаються до цього рішення.

2. Рішення набуває чинності з дня доведення його до відома БО «КИЇВСЬКИЙ ЕКОЛОГО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР» в установленому законом порядку.

3. Контроль за виконанням даного рішення покласти на постійну комісію з питань земельних відносин, архітектури та містобудування Талалаївської селищної ради.

Селищний голова

Юрій ВЕЛИЧКО

ДЕРЖГЕОКАДАСТР

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖГЕОКАДАСТРУ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

вул. П'ятницька, 11а, м. Чернігів, 14000, тел. (0462) 67 85 65, факс (0462) 67 84 87,
e-mail: chernihiv@land.gov.ua, код ЄДРПОУ 39764881

На № 08-08/643 від 19.03.2025

Департамент екології та природних
ресурсів Чернігівської обласної
державної адміністрації
deko_post@cg.gov.ua

Про надання інформації

Головне управління Держгеокадастру у Чернігівській області розглянуло лист Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації від 19.03.2025 № 08-08/643 стосовно надання інформації про види земельних угідь, на території, рекомендованої до заповідання та в межах компетенції повідомляє.

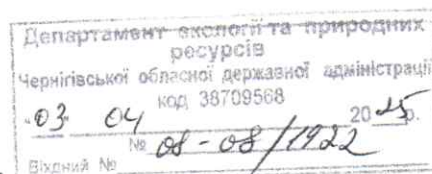
Земельна ділянка, в межах якої відповідно до доданого викопіювання планується створити ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Казкові ярки», не сформована, кадастровий номер не визначено, відомості відсутні в Державному земельному кадастрі.

Отже, надаємо картографічні матеріали з Інвентаризації земель 1991 року по Харківській сільській раді Талалаївського району Чернігівської області на електронну адресу deko_post@cg.gov.ua.

В.о. начальника

Надія ЧІПАК

Бороденчик Антоніна (0462) 678576
Борисович Олександр

АСУД "ДОК ПРОФ З"
ГУ Держгеокадастру у Чернігівській області
13-25-0.222-1857/2-25 від 03.04.2025
КЕП Чіпак Надія Миколаївна
3FAA9288358EC003040000003AD91E0043EBD300
Підписано: 03.04.2025 10:41:56

ГУ Держгеокадастру у Чернігівській області
13-25-0.222-1857/2-25 від 03.04.2025

УКРАЇНА

**ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

пр-т Миру, 14, м. Чернігів, 14000, тел./факс (0462) 67-48-72, e-mail: deko_post@cg.gov.ua, сайт: www.eco.cg.gov.ua,
код згідно з ЄДРПОУ 38709568

08.04.2025 № 08-08/833

На № 20 від 01.03.2025

Київський еколого-культурний центр

E-mail: kekz-office@ukr.net

Про схвалення клопотання

Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації розглянув ваше клопотання та керуючись статтями 51, 52 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» схвалює створення ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Казкові ярки» площею 55,3 га в балці біля с. Новоселівка, Талалаївської ОТГ, Прилуцького району, Чернігівської області.

Директор

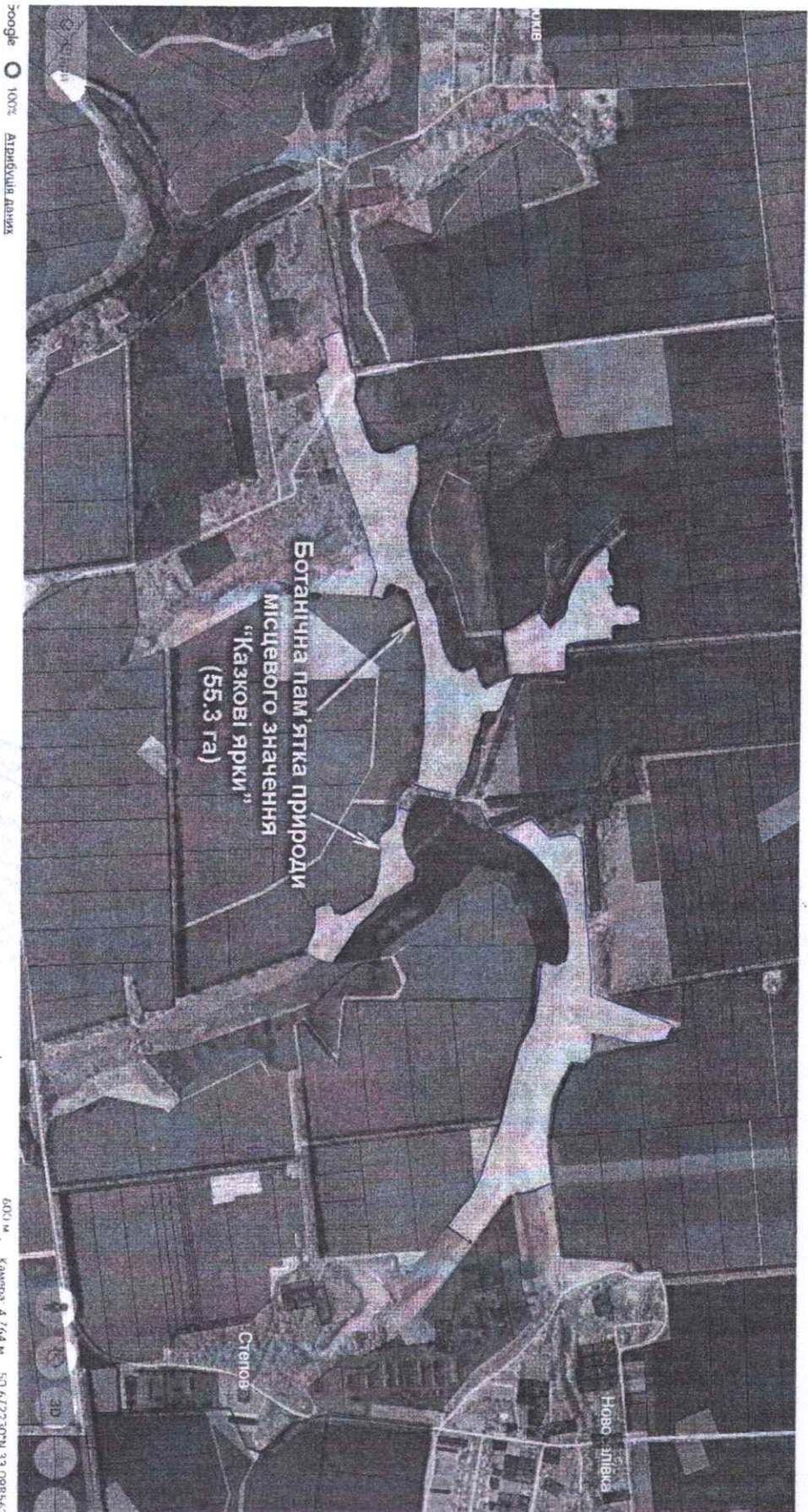
Олександр ЛОСЬ

Алла Кравченко (0462) 67-48-72

Схема розгашування БПМЗ «Казкові ярки»

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Казкові ярки".

Директор КЕКЦ

В.Є. Борецько

Сон чорніючий (*Pulsatilla pratensis*)

Астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*)

Підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*)

Ковила пірчаста (*Stipa pennata*)

Шафран сітчатий (*Crocus reticulatus*)

